

4.3.2024

Arvoisat valtioneuvoston jäsenet,

Hallitus on ilmoittanut pyrkivänsä tekemään päätöksiä valtiontaloutta tasapainottavia toimista huhtikuun kehysriihessä. Haluamme kiinnittää huomionne toimiin, jotka sekä tasapainottaisivat valtiontaloutta, että edistäisivät puhdasta siirtymää. On myös hyvin tärkeää tehdä päätöksiä ilmastopoliittisista toimista, joilla ehkäistään Suomen EU-tason sitoumuksista koituvia kuluja.

Taloustilanne edellyttää tehokkaampia ilmastotoimia

Talouspolitiikan arviointineuvosto nosti [vuoden 2023 arviossaan](#) esiin, että Suomen merkittävä nieluvaje vuosina 2021–2025 ja senkin jälkeen voi huomattavasti rasittaa valtiontaloutta 2020-luvun loppupuolella. Arviointineuvosto arvioi kustannushaarukaksi 500–9000 miljoonaa euroa. Tästä on vedettävä johtopäätös, että ilmastolain mukainen Maankäyttösektorin ilmasto-ohjelma (MISU) tulee perusteellisesti ja pikaisesti päivittää. Jo aiempien selvitysten lisäksi (esim. [ILMAVA](#) ja [Luke Luobio 72/2022](#)) maankäyttösektorin poikkihallinnollisen virkamiestyöryhmän [raportti](#) kesältä 2023 summaa toteuttamiskelpoisia ehdotuksia lisätoimiksi.

Myös Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) talouspoliittisen [lausunnon](#) mukaan lisätoimenpiteitä tarvitaan Suomen kunnianhimoisen ja kiitettävän hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

Mahdollisina lisätoimina IMF mainitsee hiilen hinnoittelun vahvistamisen sekä maankäyttösektorin hiilinielujen vahvistamisen erityisesti metsätaloudessa.

Suomen veloitteet rahoittaa EU:n Sosiaalista ilmastorahastoa (ESF) astuvat voimaan vuonna 2026. EU:n 55-valmiuspaketin arkkitehtuuri perustuu ajatukseen siitä, että ESF-rahoitus tulisi uuden päästökaupan (ETS2) tuloista. Mikäli Suomi lykkäisi polttoaineiden päästökaupan toimeenpanoa, ESF-rahoitus pitäisi kattaa muilla verovaroilla.

Käyttöön otettavia keinoja

[Ilmastovuosikertomus 2023](#) tunnistaa tarpeen lisätoimille ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja eduskunnan ympäristövaliokunnan yksimielinen [mietintö](#) edellyttää keskeisten ilmastopoliittisen suunnitelmien päivittämistä ja kustannustehokkaiden lisätoimien valmistelua. Viime vuosina on valmisteltu useita taloudellisia ohjauskeinoja, jotka sekä vahvistaisivat valtion taloutta että vauhdittaisivat puhdasta siirtymää. Näiden käyttöönotosta olisi syystä tehdä päätöksiä kehysriihessä.

Maankäytön muutosmaksu (“metsäkatomaksu”)

Maankäytön muutosmaksusta julkaistiin hallitusohjelman mukainen vaikutusten arviointi vuoden 2023 lopussa. Mielestämme raportin johtopäätös on, että maankäytön muutosmaksu on syytä ottaa käyttöön. Sillä pystytään tehokkaasti vähentämään pellonraivausta turvemailla ilman, että yhteiskunnallisesti hyvin tärkeitä hankkeita pysäytettäisiin. Myös maankäyttösektorin poikkihallinnollinen virkamiestyöryhmä esitti kesällä 2023, että maankäytön muutosmaksu valmistellaan hallituksen esitykseksi, jotta laki saataisiin voimaan 1.1.2025.

Vaikutusten arvioinnissa mainitulla 5000 euron hehtaarikohtaisella maksulla olisi valtiontaloutta vahvistava vaikutus sekä suoraan nettoverokertymän myötä, että nieluvaheen vähentämisen kautta. Rohkaisemme vielä hallitusta harkitsemaan, voisiko hehtaarikohtaista **maksua porrastaa metsämaan turvepitoisuuden mukaan**. Tämä parantaisi merkittävästi vaikutusten kohdentamista päästöjen vähentämisen näkökulmasta optimaalisella tavalla.

Biomassan polton verotus

Metsäbiomassan polton verotuksesta on lähiaikoina valmistumassa VN TEAS -selvitys, jonka odotamme entisestään selkeyttävän biomassan polton verotuksen merkittäviä hyötyjä. Mielestämme veron tason tulisi olla vähintään 10 euroa/ MWh, millä arvioidaan jo olevan vaikutusta vaihtoehtoisten lämmön tuotantotapojen kilpailukykyyn. Verokertymään vaikuttaa merkittävästi se, sisältykö mustalipeä verotettaviin biomassajakeisiin. **Jo ilman mustalipeää verokertymän arvioidaan olevan useita satoja miljoonia euroja vuodessa**. Nykyisellään puupohjaisten polttoaineiden verotuki (verotuottojen menetys) on talousarvion mukaan noin 480 miljoonaa euroa vuosittain.

Polttoaineiden päästökauppa (ETS2)

EU:n polttoaineiden päästökaupan (ETS2) kansallisesta toimeenpanosta valmistui arviomuistio vuoden 2023 loppupuolella ja muistio oli [lausuntokierroksella](#) vuoden vaihteen tienoilla. Lausunnoista voidaan mielestämme vetää selvä johtopäätös, että päästökaupan nopealla ja laajalla käyttöönotolla olisi merkittävää positiivista vaikutusta sekä taakanjakosektorin päästöjen kehityksen, että valtiontalouden kannalta. Arviomuistion mukaan:

- **Suomi saa tulevaisuudessa huutokauppatuloja jakelijoiden päästöoikeuksien huutokauppaamisesta vuosittain arviolta 500 milj. euroa.**

- Suomen maksuosuus sosiaalirahastoon on vuosina 2026–2032 yhteensä 596 milj. euroa. Uudistuksen hyväksyttävyyden kannalta suosittelemme, että siihen kytketään sosiaaliperustainen kompensatiomekanismi, jolla varmistetaan, etteivät taloudelliset vaikutukset ole millekään väestöryhmälle kohtuuttomia.

Metsänielujen rahoitusmekanismi

Kannatamme talouspolitiikan arviointineuvoston [suositusta](#) siitä, että hallituksen tulisi luoda kannustimia hiilinielujen ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi, **keventääkseen valtiontaloudellista taakkaa** ja parantaakseen ilmastopolitiikan kustannustehokkuutta. Muistutamme, että myös [valtiovarainministeriö on patistanut](#) päästöjä ja nieluja hinnoittelevien ohjauskeinojen käytön edellytysten pikaiseen selvittämiseen nielu- ja hiilipolitiikassa. Mielestämme olisikin syytä käynnistää valmistelu taloudellisesta ohjauskeinosta, joka antaisi metsänomistajille ja puun käyttäjille nykyistä parempia kannusteita optimoida metsänieluja. Mekanismin ytimessä olisi hiilituen ja hiiliveron yhdistelmä, jossa hakkuita verotettaisiin, mutta hiilensidonnasta maksettaisiin tukia. Vaihtoehtoja tällaiselle mallille on kehitetty tutkijoiden piirissä, ja nyt olisi syytä pikaisesti käynnistää asian virkavalmistelu.

Puhdasta siirtymää tukevia säästökohteita

Suomessa on edelleen käytössä runsaasti **ympäristölle haitallisia tukia, jotka hidastavat puhdasta siirtymää**. Näistä olisi syytä luopua tässä vakavassa tilanteessa, jossa valtiontalouden tasapainottamisen tarve on merkittävä ja ilmastokriisin haitalliset vaikutukset voimistuvat päivä päivältä.

- **Metsätalouden tuet:** Metsätaloutta tuetaan, vaikka puulle on olemassa toimivat markkinat, joilla toimii maksukykyisiä ostajia. Valtiontalouden tarkastusvirasto huomauttikin lokakuussa 2023, että VM:n ja MMM:n tulee arvioida yksityismetsätalouden tukien ajanmukaisuutta, vaikutuksia ja hyötyjä suhteessa niiden kustannuksiin. Suorien tukien määrä on ollut n. 70–100 milj. euroa ja välillisten verotukien määrä n. 170 milj. euroa vuodessa.
- **Maatalouden energiaveron palautus** laskee fossiilisten polttoaineiden käytöstä maatalousyrittäjille koituvia kuluja ja hidastaa siksi siirtymää kestäviin energiaratkaisuihin. Menetetyn verotulon määrä on 46 milj. euroa vuonna 2024.
- **Polttoturpeen tuet:** 103 milj. euroa vuonna 2024
- **Lentoliikenteen tuet:** maakuntalentojen tuet vuoteen 2026 asti ovat 38 milj. euroa, minkä lisäksi lentoliikennepolttoaineet nauttivat verottomuudesta.
- **Teollisuuden sähköistämistuki:** Valitettavasti tämän määräaikaisen tuen kriteerit muotoiltiin viime hallituskaudella niin epämääräisiksi, ettei merkittäviä ilmastohyötyjä voida osoittaa. Siksi tämä tuki olisi mielestämme sopiva leikkauskohde. Vuoden 2024 budjetissa tuen määrä on 150 milj. euroa.
- **Merenkulun** fossiilisten polttoaineiden kustannuksiin perustuvat tuet. Uusista tuista tehtiin päätökset vasta syksyllä 2023, mutta tukien haitallisista vaikutuksista johtuen niistä olisi syytä luopua.

GREENPEACE

Suomen luonnonsuojeluliitto

Asiantuntijamme ovat teidän käytettävissänne:

Bernt Nordman, ilmasto-ohjelman johtaja, WWF Suomi, bernt.nordman@wwf.fi, +358 50 5250348

Hanna Aho, ilmastoasiantuntija, Suomen luonnonsuojeluliitto, hanna.aho@sll.fi, +358 40 628 9495

Kaisa Kosonen, Senior Policy Advisor, Greenpeace Nordic, kaisa.kosonen@greenpeace.org, +358 50 368 8488

Kunnioitavasti,

WWF Suomi

Greenpeace Nordic, Suomen toimisto

Suomen luonnonsuojeluliitto

Liisa Rohweder
pääsihteeri

Touko Sipiläinen
maajohtaja

Tapani Veistola
toiminnanjohtaja